

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. ик. н. Виржиния Иванова Желязкова

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ във Висшето училище по застраховане и финанси - София

по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки професионално направление, 3.7. Администрация и управление (Управление на човешки ресурси, лидерство и организационна промяна)

В конкурса за професор, обявен в Държавен вестник, бр. 52 от 05.07.2022 г. и в интернет страница на Висшето училище по застраховане и финанси, като кандидат участва Теодора Милчева Лазарова, ВУЗФ

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Определена съм за член на научното жури по настоящата процедура със заповед № 368 от 10.11.2022г. на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси. На първото заседание на това жури беше решено да изготвя рецензия на трудовете и дейността на кандидата.

Доц. Лазарова е представила следните документи във връзка с настоящата процедура:

- Автобиография;
- Диплома за придобита образователна и научна степен “доктор“;
- Документ за заема на академичната длъжност “доцент“ във ВУЗФ;
- Хабилизационен труд по темата на обявения конкурс;
- Други публикации във връзка с конкурса и резюметата им – общо

23 броя статии и доклади в научни издания, разработени самостоятелно, два учебника и едно учебно пособие;

- Справка за изпълнение на националните минимални изисквания, залегнали в Закона за развитието на академичния състав в Р България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане;

- Справка за приносите в научните публикации;

- Справка за цитиранията на научните трудове в публикации на други учени – общо 27 броя, някои от които в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация;

- Справка за трудова заетост;

- Справка за и участието на кандидата в различни проекти;

- Други съпътстващи процедурата административни документи.

2. Изпълнение на националните минимални изисквания, заложи в ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане

Броят и видът на научните публикации на кандидата, учебниците и учебното пособие, участието в научноизследователски проекти, както и наличните цитирания на нейните трудове в публикациите на други автори, са достатъчни за изпълнението на минималните национални изисквания, заложи в ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

Доц. д-р Теодора Лазарова придобива образователно-квалификационна степен (ОСК) „бакалавър“ по специалност „Психология“ в СУ „Св. Кл. Охридски“. След това продължава обучението си в ОКС „магистър“ в същия университет в две различни специалности: организационно консултиране и стопанско управление. Придобива образователната и научна степен „доктор по психология“ след обучение в Института за изследване на населението и човека към Българската академия на науките. Доц. Лазарова съчетава успешно академичното си развитие с работа в бизнес практиката. Тя е част от екипа на ВУЗФ от 2012 година досега, като участва и в съвместната програма на ВУЗФ с Университета в Шефилд, и паралелно с това преподава в редица други висши училища в България – Университета за национално и световно стопанство, Нов български университет, Националната спортна академия. По този начин през годините доц. Лазарова натрупва значителен преподавателски педагогически опит и знания, които предава на студентите в рамките на обучението по многобройни дисциплини от широкия спектър на нейната компетентност – както от областта на бизнес психологията, така също и от сферата на управлението на човешките ресурси. Справката за учебната натовареност на доц. Лазарова е впечатляваща – над 1 000 учебни часа, реализирани за последните 4 години след заемането на академичната длъжност „доцент“ – и това красноречиво говори както за нейната работоспособност, така и за капацитета ѝ да води учебни занятия по редица актуални и същевременно сложни дисциплини както на български, така и на английски език.

Дългогодишният ѝ опит в бизнес практиката на големи международни компании на ръководни позиции изгражда у нея поглед към ежедневно управление на човешките ресурси и прилагането на принципите на бизнес

психологията на всички етапи от този процес. Доц. Лазарова е рядък специалист с многостранни познания и опит, което е особено ценно за висшето училище, в което тя преподава, и за неговите студенти и докторанти.

4. Обща характеристика на публикациите на кандидата

Сред представените за рецензиране научни публикации изпъква монографията на кандидата: „Лидерство и управление на организационната промяна“. Този труд е посветен на теми, чиято значимост се засили особено по време на пандемията от COVID-19 и след нея. Пандемията наложи сериозни промени в начина, по който функционират организациите на първо място в чисто логистичен план в резултат от изместването на голяма част от ключови процеси и комуникация между хората в онлайн пространството. Тази нова среда на работа след това естествено наложи преосмисляне на редица, смятани за неоспорими, фундаментални, представи за ролята на лидера и за начина, по който тя се проявява. Лидерите на всички равнища бяха поставени пред безпрецедентни предизвикателства, които от своя страна поставиха под въпрос авторитета им и ролите им.

В своя труд доц. Лазарова описва основните линии, по които следва да се търси промяната на лидерската роля в съвременния, постковид, свят. Тя много ясно представя и систематизира главните проблеми пред лидерите в процеса на управление на организационната промяна, която в динамичното съвремие се наблюдава на практика ежедневно, особено в някои волатилни сектори на икономиката.

Монографията се състои от 240 страници. В структурно отношение трудът е подреден логично в рамките на увод, три глави и заключение. В увода авторът излага основните си три хипотези, свързани с изследваната от нея

материя. Хипотезите са формулирани ясно, от това проличава задълбочеността на познаването на проблематиката както в теоретичен, така и в практически план.

Първата глава е посветена на лидерството, втората – на човешките ресурси, третата – на връзката между лидерството и управлението на човешките ресурси. Прави силно впечатление, че са цитирани общо 456 изследвания на български и на английски език – огромно количество информация е анализирана и систематизирана от автора. Методологията е от областта на качествения анализ и съответства на целите на изследването.

Основният принос на автора е в представянето на собствения ѝ нестандартен поглед върху това какво означава ефективност в управлението на човешките ресурси, кои са нейните основни характеристики и как тя се определя и зависи от лидерите в организациите и техния стил на поведение.

Доц. Лазарова подчертава значението на иновативните, нестандартни подходи за реализирането на ефективно в силно динамична, непредвидима среда и определя именно тяхното прилагане като основа на ефективността на лидерството. Този поглед не е концептуално нов за науката и практиката, но начина, по който авторът го поднася в съчетание с нейните разсъждения, базирани на дългогодишен опит като мениджър „Човешки ресурси“ в големи организации, категорично отличава монографията ѝ и я прави полезна за ръководствата и служителите на всяка организация.

Важен научно-приложен резултат на изследването е систематизирането на редица понятия, свързани с лидерството и управлението на човешките ресурси и представянето им в нова, съвременна светлина, като отделните

видове лидерски стилове, етапите в управлението на човешките ресурси и модифицирането им в контекста на глобалната пандемия от COVID-19.

Основната заслуга на доц. Лазарова в представената за рецензиране монография се състои в анализа на изключително висок брой научни изследвания – общо 456 - на български и чуждестранни автори и представянето на редица концепции и твърдения, които те разглеждат, в дискуссионен план, през призмата на нейния, авторов практически опит в областта на управлението на човешките ресурси.

Приносите в монографията са от научно-приложен характер и могат да се обособят по следния начин:

- Класифициране на видовете лидерски стилове в съвременен контекст;
- Представяне на авторов прочит на дефинирането на етапите в процеса на управление на човешките ресурси;
- Очертаване на концептуалната връзка между лидерските стилове и ефективността на процеса на управление на човешки ресурси в съвременен контекст.

Тези приноси правят труда интересен и с подчертана практическа полезност както за практиката, така и за целите на обучението на студенти и докторанти по темите, свързани с лидерството и управлението на човешките ресурси.

Останалите трудове на доц. Лазарова допълват образа ѝ на завършен специалист и преподавател по темата на обявения конкурс, със сериозни научни приноси и постижения в областта на изследването и преподаването на проблемите на управлението на човешките ресурси, лидерското и организационното поведение.

5. Оценка на личния принос на кандидата

Към момента на изготвяне на настоящото становище няма информация, която да дава основание автентичността на публикациите на доц. Лазарова да бъде поставяна под съмнение.

6. Лични впечатления

Имам удоволствието да познавам доц. Тодора Лазарова в продължение на повече от петнадесет години, през които сме работили заедно както във ВУЗФ, така и в рамките на други организации и проекти. Тя е изключително талантива, работоспособна и високоефективна личност, което е видно от резултатите, които е постигнала – сериозна научна продукция, отличаваща се със задълбоченост и подчертана зрялост, авторство на два учебника и на учебно пособие, водене на занятия със значителен хорариум по дисциплини, които разработва самостоятелно на два езика и всичко това в съчетание с опит от практиката на много отговорни ръководни позиции в международни компании. Тя има сериозен принос в разработването на няколко специалности във ВУЗФ в областта на бизнес психологията и управлението на човешките ресурси и това, както и всички изброени до момента нейни качества и постижения, я правят особено ценен преподавател и изследовател във висшето училище.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от доц. д-р Теодора Милчева Лазарова отговарят на всички изисквания ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ВУЗФ. Кандидатът в конкурса е представила значителен брой научни трудове, публикувани след материалите,

използвани при процедурата за заемането на академичната длъжност „доцент“. В научните публикации на кандидата безспорно се откриват съществени оригинални научни и научно-приложни приноси, които са получили национално и международно признание, видно от справката за цитируемост на кандидата. Теоретичните разработки имат ясно изразена практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на доц. Лазарова е несъмнена. Постигнатите от кандидата резултати в учебната и научно-изследователската дейност, напълно съответстват на Правилника на ВУЗФ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържанието се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Академичния съвет за избор на доц. д-р Теодора Лазарова на академичната длъжност „професор“ във ВУЗФ по професионално направление „3.7. Администрация и управление (Управление на човешки ресурси, лидерство и организационна промяна)“.

01.12.2022 г.

Гр. София

Рецензент: (п)

/проф. д. ик. н. Виржиния Желязкова/